

Vasatizmin hükümranlığında, Ece Ayhan sahiden yaşadı mı, patron?

Aysegül TÖZEREN

Ece Ayhan'ın "İyi Bir Güneş" başlığı altındaki öyküleri geçtiğimiz aylarda **Yapı Kredi Yayınları** tarafından yayımlandı. Daha önceki yıllarda da aynı isimle dört öyküsünden oluşan bir toplam yayımlanmıştı. Bu kitabında üç öyküsünün daha derlenerek, öykü kitabına dahil edildiği görülüyor.

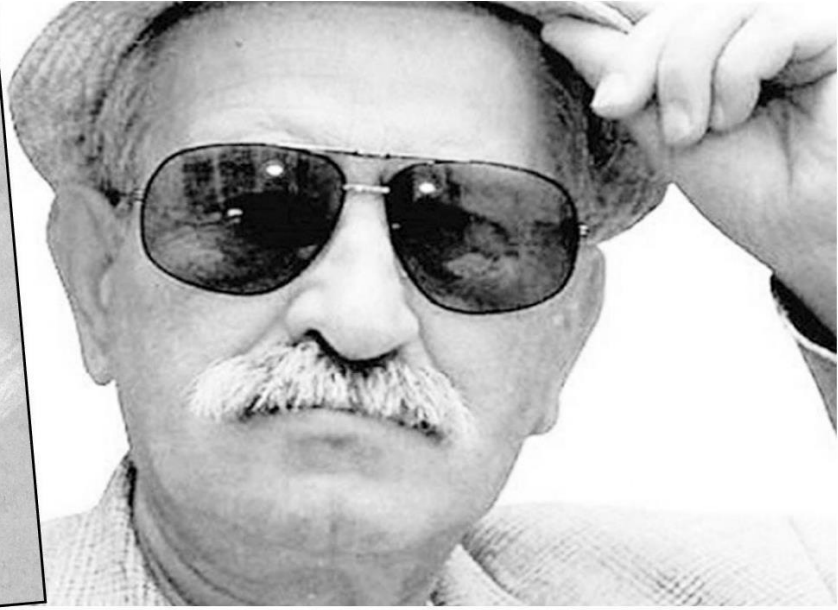
ECE AYHAN'DAN DÜZŞİİRLER

Ece Ayhan'ın öykülerini "düzşirler" olarak tanımlamamın nedeni, Ece Ayhan'ın şair olması ya da öykülerini düzyazı şiirler olarak görmem değil. Ece Ayhan, İlhan Berk'le yaptığı konuşmalarda, Berk, yeni dilden söz ederken, "Yazmak ölçsüzlüğe açılmaktır," der. Ölçsüzlüğü türler arasında bir sınır ihlali olarak okumaktan yanayım. Ece Ayhan, düşünlüşünde ve yazışında bir sınır ihlalcisidir. Öykü yazarken, şiir yazmıştır, şiir yazarken deneme yazmıştır, düşünürken yazmıştır, yazarken susmuştur. Onun da içinde bulunduğu İkinci Yeni şiiri atonal müzikle ilişkilendirilir. Oysa Ece Ayhan "sessizliğin dilini" kurandır. Sessizliği edebiyatın diline dayatan...

SESSİZLİĞİN DİLİNİ KURMAK...

İyi Bir Güneş, "Acıların Dindirici Tanrısı" isimli öyküyle açılırken, metnin içinde sert ve kesik sesleri duyarız. Bir yanıyla, okurken içimizden "Ses kesiliyor, kesik kesik geliyor," demek geçer, ama öykü kalp atışı gibi ilerlemektedir, metinle birlikte sona doğru nefes nefese koşarsınız. Öykünün zamanı şimdiki zaman ile geçmiş arasında gidip gelir. Ece Ayhan, tüm zamanları öyküsünde birleştirir. Ayrıca bölünmez olarak kabul edilen cümleleri ikiye ayırmaktan geri durmaz. Ece Ayhan'a göre yeni dil, parçalanabilir. Öyküsünü yazmadan bir on yıl önce parçalanmaz denilen atom, parçalanmıştır ve hemen ardından büyük yıkım gelmemiş midir? O yıkıntı sonrası edebiyatına devam eder ve cümleyi parçalar: "Ayşe Hanım. Ayşe Hanım. Geç kalmış olamaz. Hiç de değil. Hiç de değil diye yanıtlıyordu."

"Doğmamış Olan Bir Adamın Hikayesi"nde Ece Ayhan kimliklere soru sormaktadır. Ana karakter

olan adama çevresince türlü kimlikler yakıştırılır. Birilerine göre ismi Hans'tır, birilerine göre Süleyman'dır. Herkese benzemektedir, onu başkalarından ayıran bir kimliğe sahip değildir. Kimliği olmadığına göre hiç mi doğmamıştır, ya da yasal olarak mı doğmamıştır, göçmen midir soruları apaçık kalır. Ancak adam hiç doğmadığına başka bir soruyla karar verir, bir kadın "Senin kalbin yok," dediğinde. Kimliksiz olur da insan, hiç kalpsiz olur mu? "Adam", bunu tanrıyla konuşacaktır.

"Yaşama Sevinci" kuruluşu itibarıyla diğer metinlerden ayrılır. Tabut yapan bir adamı ve ailesini anlatmaktadır. Artık hiç kimsenin ölmediği, ölmek istemediği bir yerde... Yıkımlarda insanlar o kadar çok ölmüşlerdir ki, artık kimse ölmek istemez. Ama elbette, iktisadi akıl insanların duygularıyla işletilemez. Kasabada bir tabut yapan varsa, ölüm de olmalıdır!

ECE AYHAN'IN QUEER KARAKTERLERİ

Kitaba adını veren metin olan "İyi Bir Güneş"te karakterler, bela sözcüğü ile nitelendirilmişler. Türü türlü belâlar, tatl, püsküllü gibi sıfatlarla ya da Allah'ın belası gibi isim tamlamalarıyla adlandırılmışlar. Okur, anlatıcının çevresini oluşturan karakterlerin kimliklerine ilişkin diğer öykülerde olduğu gibi bilindik ölçütlere sahip olamıyor. Ece Ayhan

kimliksiz karakterler kurarken, aslında sonuna kadar yersiz yurtsuzluğun vurgusunu yapıyor. Ancak bu yersiz yurtsuzluğu sadece coğrafyaya ilişkin olan kimlikler bağlamında düşünmek haksızlık olur. Aslında Ece Ayhan'ın metinlerinde karakterler cinsiyet rejimi açısından da yersiz yurtsuz. "İyi Bir Güneş" isimli öykü çoklu karakterle kurulmuş, metinde hiç birini kesin olarak kadın, erkek ya da gey olarak zihnimizde kurgulayamayız. Ece Ayhan'ın öykülerinde ortaya çıkan cinsiyet kodlarına yönelik yeni dille mücadele bu metinde de göze çarpıyor. Bu bağlamda Ece Ayhan'ın öyküleri queer yazın olarak değerlendirmeye alınabilir. O dilin sahiciliğinden, sivilleşmesinden yanadır, yani kodlardan, kimliklerden yana soyunmasından... Belki, bundan etikçidir, ama ahlakçı değildir. Sadece okura soru sorar. O ki tarihin dehlizleriyle ilgilidir. Ancak tarihin kara deliklerine de yalnızca sorular sorar. Yine belki bundan, "Ama diyorum ki, tarihi bilin de, şiiri kurarken bilmezlikten gelin; 'tecahül-i ârifâne'," diyor.

Ece Ayhan'ın metinleri ele avuca sığmaz. Onlar üzerine söylenen her cümle fazladanlık hissi uyandırır. Sınıflandırılmaz, toplu fotoğraflara sığmaz.

Bir cümle daha kurmadan, son bir soru da herkese benden:

Vasatizmin hükümranlığında, Ece Ayhan sahiden yaşadı mı, patron?